

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΠΑΥΛΟΥ ΧΙΔΙΡΟΓΛΟΥ

Θα είναι άκριτη επιλογή, δεχόμενος να προλογίσω από πνευματικό χρέος ένα πόνημα, ως το ανά χείρας, αν αντιπαρέλθω κάποιους προβληματισμούς που προκύπτουν από τις σχέσεις της διεκδικούσης θέση παγκόσμιας θρησκείας του Ισλάμ με τους Έλληνες. Ωθείται, ως εκ τούτου, αβίαστα η σκέψη μου προς μίαν καταρχήν ιδανική εποχή, όπου το Ισλάμ, απαλλαγμένο από την πολιτική εκμετάλλευση, τη βία και το φανατισμό, αγγίζει τον ελληνικό κλασικό πολιτισμό. Είναι η περίοδος του φωτισμένου χαλίφη Al-Mamûn (813-833), ο οποίος, σε μια πόλη διαφορετική απ'ό,τι είναι η σημερινή Βαγδάτη, δημιούργησε τον "Όικο της Σοφίας" (Bait al-hikma) και συγκέντρωσε σοφούς της εποχής και Έλληνες, προκειμένου να ερμηνεύσουν ελληνικά κλασικά έργα, όσα η Δύση γνώρισε εν συνεχεία από τις μεταφράσεις αυτές για να θεμελιώσει, μετά, το δικό της πολιτισμό.

Γι'αυτό δεν είναι απορίας άξιο πώς, λίγα χρόνια μετά, ο πεφωτισμένος ταγός της Χριστιανοσύνης, ο Οικουμενικός Πατριάρχης Φώτιος (858-867, 877-886) και ο επίσης Πατριάρχης Νικόλαος Μυστικός (901-907, 912-925) διατηρούσαν πνευματικές σχέσεις με τους Άραβες Εμίρηδες στην Κρήτη, όπως προκύπτει και από γράμμα του τελευταίου, που αναφέρει: «Οὐ λανθάνει γάρ τήν ὑμετέραν σύνεσιν, διτι περ ὁ ἐν ἀρχιερεῦσι Θεοῦ μέγιστος καί ἀοίδιμος Φώτιος ἐμός ἐν Πνεύματι ἅγιῳ πατήρ πρός τόν πατέρα τῆς ὑμῶν εὐγενείας οὕτως συνήπτο τῆ τοῦ πόθου σχέσει, ὡς οὐδεὶς οὐδέ τῶν ὁμοδόξων καί ὁμοφίλων φιλικῶς διετέθειτο πρός ὑμᾶς» (Migne, P.G., III, 28-40).

Οι οθωμανικές κατακτήσεις, που διαδέχθηκαν την ιδανική εκείνη εποχή, συνέδεσαν το Ισλάμ με τη βία. Ολόκληρη η ιστορία της οθωμανικής περιόδου πέντε αιώνων, που σχετίζεται άμεσα με την αντίστοιχη πε-

ρίοδο της ιστορίας του ελληνικού χώρου, είναι γραμμένη από 500 περίπου Οθωμανούς ιστορικούς υπό το φως του Ισλάμ. Και εδώ ισχύουν οι αρχές του Κορανίου, που δεν κάνει διάκριση μεταξύ πολιτικής, κράτους και εξουσίας και θεωρεί το σύνολο των Μουσουλμάνων ως “μίαν κοινωνίαν πιστών” και τους ευρισκομένους εκτός του κύκλου αυτού ως “απίστους”, δηλαδή ως μία θρησκευτική ενότητα, στην οποία η οικονομική, πολιτική, διοικητική, δικαστική, εμπορική και καλλιτεχνική δραστηριότητα βρίσκεται υπό θρησκευτικό καθεστώς (γι’ αυτό ο Οικουμενικός Πατριάρχης της Κωνσταντινουπόλεως κατέστη υπεύθυνος για όλους τους χριστιανούς, ενώ η εθνική και φυλετική διαφορά δεν ελήφθη υπόψη και οι Έλληνες, Σέρβοι, Βούλγαροι, Ρουμάνοι κτλ. θεωρήθηκαν ως “Rum milletı”). Στηριγμένοι σ’ αυτήν τη βάση οι Οθωμανοί χαρακτήρισαν εν συνεχεία το Αιγαίο, τη Μαύρη και Ερυθρά Θάλασσα, τα Στενά του Βοσπόρου και τα Δαρδανέλλια ως ισλαμική περιοχή (Dâr al-Islâm, *The Encyclopaedia of Islam*,² III, 1182a) και ως αναγνωρισμένο χώρο εμπορικής δραστηριότητας, όπου οι έμποροι έπρεπε να κινούνται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από το οθωμανικό κράτος διατάξεις (Π.Χιδίρογλου, “Σουλτανικά Βεράτια”, *Επετηρίς Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών*, Λευκωσία, VII, 1973-1975, σ.243). Αλλά η μουσουλμανική Τουρκία σήμερα, όπως φαίνεται από την προβολή των εθνικών της ιδεών, εκβιάζει εκ νέου τις πολιτικές καταστάσεις προς την κατεύθυνση αυτή και, εκμεταλλευόμενη τη θρησκεία, θέλει να έχει και το Αιγαίο στο χώρο επιρροής του Ισλάμ (Dâr al-Islâm).

Σ’ αυτήν ακριβώς τη φάση της νέας οικουμενικής γεωπολιτικής εκρήξεως, κατά την οποίαν ο αριθμός των Μουσουλμάνων υπερέβη το 1.150.000.000, το Κοράνιο αναβαθμίζεται σε ρυθμιστή της πολιτικής και διπλωματικής συμπεριφοράς των πιστών Μουσουλμάνων και η Ελλάδα, εμφορούμενη από την επιθυμία να δει το Ισλάμ απελευθερωμένο από τη βία και το φανατισμό, αναζητεί γλώσσα συννενοήσεως

μαζί τους, ο καθηγητής κ. Ιω. Μάζης πρωτοπορεί με την εργασία του αυτή: προχωρεί πέραν της θρησκευολογικής ανάλυσεως του Ισλάμ, που έκαναν ήδη διακεκριμένοι Έλληνες θεολόγοι, εκθέτει και σχολιάζει τα φλέγοντα γεωπολιτικά και γεωοικονομικά προβλήματα, τα συνδεδεμένα με γειτονικές ισλαμικές χώρες, ερμηνεύει με σχολαστικότητα τη σχετιζόμενη με το γνωστικό αντικείμενό του ειδική ορολογία και συμβάλλει στην καλλιέργεια της ελλειπούσης στη χώρα μας Επιστήμης των Ανατολικών Σπουδών (Oriental Studies, Études Orientales, Orientalistik).

Επαινετό το έργο του και είτε να υπάρξει συνέχεια, τον έχει ανάγκη η Επιστήμη της Ιστορικής Αλήθειας.

Παύλος Χιδίρογλου